

En forestilling til ettertanke

Festspillene en moderne pasjon

«Se dette mennesket»
regi og tekstutvalg: Calixto Bieito
dramaturgi og tekstutvalg:
Marc Rosich
scenografi: Rebecca Ringst
Betty Nansen Teatret, København
på DNS, Store Scene

Forsoning, men ikke uten Gud

IGJEN OVERRASKER Calixto Bieito. Denne gang ved å foregi at han vil konfrontere oss med vår tids pasjon – lidelsen, smerten, døden og forsoningen – men uten en religiøs dimensjon. Men ingen skal fortelle meg at ikke det religiøse spiller en nærmest avgjørende rolle for at Bieito oppnår den effekten han ønsker: å få oss til å forlate teatret med løftet sinn etter å ha blitt utsatt for det mange av oss helst ikke vil bli minnet på.

Begrepet pasjon, som i kunstnerisk sammenheng knyttes til fremstilling av Jesu lidelse og død, er i vår tid forflatet til å bety en mer eller mindre lidenskapelig interesse, uten referanse til at lidelse er et menneskelig grunnvilkår. Forestillingens tittel er hentet fra Johannesevangeliet og skal ha vært uttalt av Pilatus for å få menneskemengden til å unnlate å kreve Kristus korsfestet.

Nå er det oss Calixto Bieito peker på; han retter oppmerksomheten mot vårt forhold til lidelse, smerte og død, dette som noen av oss dyrker og andre heftig fornektet. Og, ikke minst, det forhold at lidelsen for svært mange av oss slett ikke ender i noen religiøs utfrielse.

DET BEGYNNER ikke så oppløftende. Ikke fordi sykdom, elendighet og selvmord er noe vi ikke må tåle å se. Men fordi første del av forestillingen minner litt for mye om postmodernistisk påfunnstheater, der høytalere skyves frem og tilbake over scenen, aktører inntar de særeste posisjoner og et mindre kaos hersker.

Har vi ikke sette den slags før? Jo, altfor mange ganger.

Men så viser det seg at Bieito

har en tanke med dette. Gradvis får forestillingen en større ro, en virkningsfull kontrast bygges opp og utvikles mot et slutt punkt som befinner seg langt unna utgangspunktet. Selve forestillingens struktur bidrar så å si til den tydelige fornemmelsen av forsoning som vokser frem i (trolig flere enn) meg.

Likevel; Bieito har kanskje ikke helt våget å stole på at strukturen alene skulle bære. I alle fall kommer de kristne referansene stadig tettere mot slutten. Fra Gavin Bryars' riktige nok noe tvetydige «Jesus' Blood Never Failed Me Yet», via utdrag fra Matteuspassjonen og Jobs bok (om enn med en forbannelse av Gud) til avsynging av Bachs «Jesus bleibet meine Freude». Det enklektige barnekoret, uttrykk for en håpets utopi, holder seg likeledes i den religiøse sfæren. At en lege avslutningsvis orienterer om hvordan hun forholder seg til døende pasienter, rokker ikke avgjørende ved dette.

STYKKET ER NESTEN et oratorium, et verk for solister, kor og orkester. Det veksles mellom resitative partier (tale) og sang av meget skolerte stemmer. Bieito trekker tunge vekslere på musikken – klassisk såvel som rock og jazz – alt mens han lar oss møte syv menneskers lidelseshistorier, hentet fra ulike kilder. Like sentralt som Bach på musikkens side, står den sveitsiske forfatteren Fritz Zorn som tekstleverandør. Han døde av kreft 32 år gammel og huskes best for boken «Mars», «en døendes bekjennelser».

Som scenisk opplevelse ble ikke dette så overveldende som det Bieito tidligere har gjestet Festspillene med. Dertil er stoffet for «udramatisk» anrettet, og en massiv vegg av høytalere og monitorer gjør ikke den store forskjellen i så måte. Men inntrykk gjør også denne oppsetningen, og Calixto Bieito bekrefter igjen at han er en kunstner man ikke kan stille seg likegyldig til. JAN H. LANDRO

Lyrikkfantomet

Nattjazz konsert

Jan Erik Volds Jazz & Lyrikk Kvartett
Sardinien/USF

1 2 3 4 5 6

En poetisk festkveld

Riktignok fylte Jan Erik Vold 70 år i fjor, men han er høyeste grad like livsfrisk, energisk, morsom og sint som han alltid har vært. Det er nesten 40 år siden han spilte inn sin første plate med en blanding av poesi og jazz, men må fremdeles regnes som en mann av samtiden.

Forestillingen ble en blanding av historiefortelling, litterært foredrag, dikt og jazz. Fra Henrik Wergeland, via New York-poeter til hans egen rikholdige produksjon. Vold benyttet også anledningen til å skryte av kulturbyen i Bergen, som i motsetning til hans tidligere hjemby Oslo, tok vare på tradisjoner og kunst. Inkludert et lite hjertesukk over alle kampene han hadde tapt mot sitt kjære Oslo. Og hans eget trikkedikt dediserte han til Bergens nye bybane.

Ingen leser dikt som Jan Erik Vold, enten det gjelder hans egne eller andre poeters verk. Han fraserer, snakkesynger og har en timing de aller fleste vokalistene bare kan misunne ham. Her dreier det seg ikke om opplesing av teaterskoleslaget, men å leve seg inn i ordene. Noe han gjør på en måte som trollbinder publikum i en fullsatt Sardinien. Karisma og utstråling kalles det, og Jan Erik Vold har mer enn de fleste.

I ryggen har han tre musikere som trygt må sies å tilhøre «The grand old men» i norsk jazz. Jon Pål Inderberg på saksofon, Egil Kapstad bak pianoet og Terje Venaas på bass følger poeten i tykt og tynt. Melodigst og tradisjonelt med låter som hele tiden passer til sinnsstemningen i diktene. EINAR ENGELSTAD

PS. Anmeldelsen er skrevet på grunnlag av konsertens første sett.

det mest irriterende med kontrabass er at alle (drosjesjåførere, o.l.) kommenterer at han heller skulle spilt fløyte. Og alle tror at vår mann aldri har hørt vitsen før. Så på vegne av alle verdens kontrabassistene: Dropp den vitsen. Forstått?

VEGAR VALDE (foto)
BODIL GARVIK (tekst)